

DELAVSKA POLITIKA

Izida dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Vredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Odgovornost: Ljubljana VII, Zdravni dom — Celje, Delavska zbornica —
Ljubljana, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom — Rokopisi se ne vračajo.
Ne frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.— V oglašnem delu stane petina enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 18.—, za izvozništvo mesečno Din 15.—, Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 74.

Sobota, 16. septembra 1933.

Leto VIII.

TAJNA VOLITEV

v Delavsko zbornico je pravica delavcev in nameščencev, ki je pri-
merna kulturnemu narodu, da z njo izraža svoje želje in zastopa
nemoženo svoj interes.

Jova Jakšič:

Centralizem in demo- kracija v Jugoslaviji.

Ta zanimiva razprava je izšla v
9. številki sarajevske soc. revije »Snaga«.

V gledanju na vprašanja, ki imajo nacionalno obeležje, je potrebna posebna previdnost, zlasti s socialistične strani. Življenjsko vprašanje naše stranke za dolgo vrst let je, da se v širokih množicah razširi prepričanje, da smo mi v nacionalnem vprašanju do skrajnosti nepristranski in strpni. V tem vprašanju niti malo ne pomagajo formule bodisi o centralizmu, bodisi o federalizmu ali avtonomijah. Potrebno je, da se lotimo stvari konkretno in da se prav tako napram njim opredelimo.

Ne more se reči, da delavci tudi kot razred niso zainteresirani na načinu rešitve tega vprašanja. Tudi z materialnega stališča ne morejo biti delavci ravnodušni napram temu, ali se bodo ti ali oni kraji več ali manj gospodarsko razvijali. A baš tu leži ta dve tretjini našega ustavnega vprašanja. Toda materialni interes delavcev v tej stvari niti od daleč ni tolikšen, kakor pri malomeščanstvu in inteligenci. Nasprotstva, ki obstojé med ostanki fevdalizma in novim kapitalizmom, kakor tudi nasprotstva med ostanki kolonialne vladavine in novimi državnimi faktorji, bodo postajala vsak dan manj pomembna, ker se ti ostanki z vsakim dnem izgubljajo. Tudi duhovne nasprotnosti postajajo stopnjema manj ostre, ker se stopnjema privaja en kraj na drugega, često nezavedno in proti svoji volji. Toda nasprotstvo, ki živi med malomeščanstvom posameznih krajev, postaja vsak dan večje, ker ga povzroča naš gospodarski razvoj. Za naše politično življenje je bistveno to, ker je to malomeščanstvo postalo vodilen razred v družbi; za tem malomeščanstvom gredo v nacionalnem vprašanju vsi drugi sloji.

Mnogo večji od materialnega je politični in moralni interes delavcev in delavskega gibanja, da pride že ustavno vprašanje v naši državi z dnevnega reda. To se pa more zgoditi samo tako, ako bo to vprašanje rešeno s častnim sporazumom med glavnimi narodnimi silami. Najboljša rešitev tega vprašanja, sploh: edina dobra rešitev more biti samo tista, s katero bi bila zadovoljna merodajna večina glavnih krajev v državi. Mnogi krogi so izgubili vero, da bi se moglo rešiti to vprašanje s kompromisom radi velikih duhovnih in tradicionalnih razlik. Toda odgovorni politični ljudje morajo iskati ta kompromis. Razvoj gospodarskih odnosov jim bo šel na roko. Na tem more gotovo naša stranka delati. Ni se treba bati, da bomo na ta način delavce speljali v vrtnec nacionalnih nasprotstev, iz katerih bi se socialistična politika ne videla. Večina delavcev je že v tem vrtincu. Naloga naše politike v tem vprašanju mora biti, da te delavce organizacijsko, politično, duhovno in moralno povedemo nazaj v naš pokret. Tega se pa ne da doseči, ako ti delavci v politiki naše stranke ne morejo najti zadovoljstva za svoje upravičene misli o nacionalnem vprašanju.

Delavska trdnjava.

Pod upravo marksistične večine je postala Delavska zbornica v vsej javnosti priznana institucija. Tudi vsi podjetniki jo morajo upoštevati. Kar se je dalo storiti za rudarje, se je storilo s pomočjo Delavske zbornice, kriza na Jesenih se je povoljno rešila s posredovanjem Delavske zbornice, za brezposelne se je zavzemala Delavska zbornica, nešteto zaupnikov je bilo rešenih odpusta iz službe po posredovanju Delavske zbornice, nešteto krivic, storjenih delavcem v obratih, je bilo popravljenih po intervenciji Delavske zbornice, marsikje bi se ne moglo nič več napraviti za delavce, če si ne bi Delavska zbornica pridobila tiste veljave in ugleda, ki ga danes uživa.

Na zunaj se je moč Delavske zbornice izrazila v reprezentativni palači v Ljubljani, kjer so dobile svoje prostor naše strokovne in kulturne organizacije.

Delavska zbornica je ustvarila domove delavcem v Mariboru, Celju in Prevaljah.

Delavska zbornica je ustvarila velike delavske javne knjižnice, ki so vzor vsem knjižnicam v državi.

Delavska zbornica je podpirala brezposelne, pomagala preganjanim, presrbelo hrano lačnim, mobilizirala vso javnost za rudarje, kovinarje, steklarje, za vse delavce vseh kategorij.

Vse to se je storilo pod upravo majhne marksistične večine. Ako bi bila ta večina močnejša, bi se storilo še mnogo več.

Zato, delavci in nameščenci, če hočete samim sebi dobro, glasujte 8. oktobra rdeče! Da bo večinsko zastopstvo naših združnic razrednih strokovnih organizacij tako močno, da bo moglo res izvajati politiko razrednega delavskega gibanja!

Delavci, branite svoje trdnjave!

Nemci se oborožujejo

»Arbeiter-Zeitung« poroča, da je nemška vlada kupila od avstrijskega inženjerja Stangeta patent nove strojnice, ki jo je ta izumil in ki nosi označbo »Stange S II 206«. Ta nova strojnica tehta samo 8 in pol kilograma; nosi 2000 metrov daleč z brzino 740 metrov v sekundi ter se zamože z njo oddati 600 strel v minuti ali 10 strel v sekundi. Sedaj izdelujejo ta model v Düsseldorfu v »Rheinmetallwerke« v velikih množinah noč in dan.

Nova španska vlada

Lerroux predsednik.

V novi Lerrouxovi vladi je pet radikalcev, trije radikalni socialisti, en pristaš republikanske akcije (Azanova stranka), en neodvisen republikanec, en Katalonec in en Galician.

Vidovdanska ustava je bila centralistična. Sistem ene vlade in okrožne samouprave je razširila na vso državo. Večina naroda ni bila zadovoljna s to ustavo. Pod njo so se obstoječa nasprotstva še bolj zaostila. Čeprav mnogo faktorjev še nadalje poskuša v praksi izvajati centralizem, ni niti enega resnega političnega kroga, ki bi v načelu zastopal centralizem. Ako je večina naroda proti neki državni ureditvi, potem se tista ureditev ne da ohraniti brez nasilja. Vsi tisti, ki so za politične svoboščine in za demokratično upravljanje v naši državi, morajo biti proti centralizmu. Naiven je oni del javnega mišljenja v Srbiji, ki istočasno zahteva i demokratično i centralistično ureditev države v naših razmerah.

Druga skrajnost je zahteva po federalizmu. Ker ne vedo, kako naj izvedejo federalizem na plemenski podlagi, ker je plemensko razmejevanje praktično nemogoče izvesti, so ekstremni federalisti postavili zahtevo po takozvanih zgodovinskih mejah. Res, obstojé zgodovinska mestna središča, od katerih so se

Proti avstrijskemu klerofašizmu.

V Avstriji se že par let bje borba za parlamentarno demokracijo, ki jo, čeprav je ustavna, klerikalizem bojkotira. Prisega tem ljudem ni sveta. Socialna demokracija je uvedla za obnovo parlamentarizma posebno akcijo. Zbirala je podpise za spomenico, ki se je predložila vladi. Pri tej svoji akciji je zbrala socialna demokracija 1.216.000 podpisov, kar dovolj krepko označuje resno zahtevo po obnovitvi demokracije.

Toda klerikalni kancler dr. Dollfuss nadaljuje svojo fašistično diktatorsko politiko pod zaščito kneza Starhemberga.

hoteč prelomiti prisego na ustavo in uvesti stanovsko državo.

Malo je verjetno, da bi to izzivanje klerikalizma končalo brez močnejših pretresljajev.

nekatera razvila do kulturnih, a ponekod tudi do gospodarskih središč. Toda večne zgodovinske meje pokrajin pa ne obstojé, ker so se neprestano menjale po mednarodnem položaju in po volji zmagovalcev. Zgodovinske meje, kakor se danes zamišljajo, so geografsko, gospodarsko in prometno čisti nezmisel in plod proforsorskih sanj.

Prav tako napačno bi bilo postavljati popolnoma umetne meje novih avtonomnih edinic. Brez dvoma je napačno ustvarjati nove, umetne upravne centre. Treba je upoštevati že ustvarjena in utrjena središča, ker se okrog njih zbirajo vse politične sile države. V ustvarjanju novih, umetnih centrov vidijo stari centri svojo degradacijo in se temu upirajo, politično optrti na celo maso naroda.

Po bridkih izkušnjah na vseh straneh bi se mogla po mojem mišljenju dobiti ogromna večina naroda za državno ureditev brez centralizma, z velikimi avtonomnimi edinicami, zbranimi okrog glavnih središč, in s povrnjenim značajem bivših okrajnih središč v okviru teh avtonomij.

Delavska zbornica

je parlament delavcev in nameščencev,

ščiti in predlaga socialnopolitično in delavskovarstveno zakonodajo, se bori proti reakciji in proti poslabševanju službenih razmer, se bori za skrajšanje delovnega časa in boljše plače in mezde,

ščiti delavce in nameščence, če se jim godi krivica,

predočuje družbi krivice, ki se gode delavcem in nameščencem,

posreduje v delavskih in nameščenskih sporih z delodajalci v prid izboljšanja službenih razmer.

Te in še mnogo nalog ima Delavska zbornica.

Zato glejte, da volite dne

7. in 8. oktobra

listo Strokovne komisije in Zveze privatnih nameščencev Jugoslavije.

Obe listi sta rdeči.

Čehoslovaška soc. dem. stranka pred kongresom.

Bodočnost bo socialistična!

Redni kongres čehoslovaške socialne demokracije se bo vršil konec oktobra. Na praški okrožni konferenci je poslanec s. Hampel v nedeljo govoril o političnem položaju. Predsednik stranke je tudi v tem svojem govoru odklanjal vsakršne eksperimente ter izjavil, da ostane stranka v vladni koaliciji. Povdaril je krizo, važne politične in gospodarske odločitve, ki se morajo izvršiti ob navzočnosti delavskih zastopnikov. Odrekla je razorožitvena konferenca enako londonska. To je znak krize v menarodnih odnosih.

Vsakemu se skoraj gabi diktatura. Ni pa dovolj, če protestiramo proti njej, marveč moramo tudi vedeti njih vzroke ter te vzroke in pogoje odpraviti. Za preprečenje diktature je potrebna avtoritativna demokracija poštvalnosti in akcijska elastičnost. Povojni problemi niso našli novih demokracij vedno pripravljenih na vse to. Demokracija se mora učiti iz lastnih napak.

O notranji politiki je rekel, da bi levičarji stranke radi marsikaj storili drugače. Ali veliki cilji se morajo umakniti majhnim razlikam v nazarju. Združevati moramo vse demokratske elemente. Interesi delavcev in kmetov so v enem isti. Oboji zahtevajo, da se njih delo izplača. Ne gre nam za tisoč organiziranih več ali manj. Ne moremo biti zadovoljni z majhnimi uspehi. Nositi moramo zla z drugimi. Gre nam za to, da našo silo naše čehoslovaške množice čutijo. Ne bojmo se za usodo socializma. V svetovni atmosferi je socializma več kakor ga je bilo kdaj prej.

Proti Hitlerjevski demonstraciji v Parizu

V nedeljo sta dva pariška odvetnika Moro Gafferi in Torres govorila pred velikim zborom obrambne govore zaradi požiga parlamenta v Berlinu, o katerem se vrši proces v Lipsku, ker sta prejela grozilna pisma, ko sta hotela prevzeti zagovornišvo Lübbeja. Po zboru je bila velika demonstracija.

Fašizem je iznajdba kapitalizma.

Povojna svetovna gospodarska kriza je rodila fašizem. Kapitalizem sam je prišel v krizo in se koplje iz nje poslužujoč se sabotažnih in diktatorskih pomočkov, češ, da bo s tem svojim ruvanjem ustvaril v ostalem človeštvu, ki se boji in bori za svojo existenco ideološko anarhijo, zakaj le v ideološki anarhiji utegne obvladati položaj in diktirati — svetu.

Kapitalizem sabotira vse mednarodne probleme, o katerih se je razpravljalo na mednarodnih konferencah. Vse akcije za svetovni mir, za razorožitev, za ureditev gospodarstva, za mednarodno sodelovanje je nesrečni kapitalizem onemogočil in že nekajkrat izigral svojega lastnega otroka Društvo narodov. Zaradi te zločinske politike napram državnim vladam, zlasti tudi proti poštenim zahtevam svetovnega proletariata, je nastalo med narodi, ki žive v bedi neko nedoločeno stremenje brez cilja, ki žele le po krvi in po neznanih odrešenikih. Te neznane odrešenike danes povzdiguje kapitalizem in cerkev v zavesti, da bo v hlapčestvu vzgojeno človeštvo sledilo tudi »odrešeniku«, ki bo vihtel nad njim bič, v senci katerega bosta mirno živela dalje kapitalizem in njega hierarhični podvornik.

Neverjetno je skoraj, kako more kapitalizem tako korenito varati trpeče človeštvo. Neverjetno je dalje, da to človeštvo tudi po vseh razočaranjih nima poguma, da bi javno obsojilo prevaro, dasi ve, kako bridko se je zmotilo, ko je zaupalo fašističnim »voditeljem«.

Tak je navidez danes položaj. V resnici pa ni tak. Prepričani smo namreč, da bodo strahovi, ki jih je poklical fašistični kapitalizem, nepričakovano tudi pomedli s temi umetno ustvarjenimi voditelji, ker družba ne bo mogla prenesti ne te ne one diktature, ne Hitlerjeve, ne Rooseveltove, tudi ne Dollfusove itd.

Človeštvu je potrebno človeško dostojanstvo! Če je sedaj ta čut zamrl v njem, se bo zopet zbudil jak, močnejši kakor vse sile sveta.

Italija in kljukasti križ

Zadnji čas se opaža na južnem Tirolskem živahna propaganda hitlerjevcev. Čez noč se pojavljajo po raznih mestih kljukasti križi, namazani z barvo po zidovih in skalah. Tudi postajajo južnotirolski Nemci vedno bolj samozavestni. Italija je ob svoji avstrijski meji koncentrirala večjo množino vojaških čet in je pripravljena za slučaj, če bi hitlerjevci vdrli na Tirolsko, takoj priskočiti Avstriji na pomoč.

Nov val življenja gre med ljudmi.

Več let smo se udeleževali delavci samo po posameznih strokovnih organizacijah. »Svoboda« je vodila splošno izobraževalno delo, ki naj pripravi ljudi k temu, da mislijo, in ko začno misliti, da mislijo marksistično. »Svoboda« je bila v vseh teh letih prava pokretaška organizacija, ki kaže na cilj in ki vzgaja ljudi v tem zmislu in jim s tem daje moralno oporo in pravilno smer skozi vse dnevne dogodke. Zal je pri nas še vedno premalo razumevanja za to organizacijo, njeno delo in poslanstvo.

Drugeče pa, kakor sem rekel, je bilo vse organizacijsko življenje delavcev po posameznih strokovnih organizacijah. Železničarji so poznali samo železničarje, kovinarji smo zopet živeli predvsem v svoji kovinarski organizaciji itd. Ni pa bilo pravih skupnih akcij proletariata, akcij, ki bi spravile na noge ves delavski razred, kajti to moramo vedeti, da posamezne stroke še niso delavski razred, temveč le njegovi posamezni deli.

Za delavski razred je slabo, če njegovi posamezni deli, posamezne stroke živé same zase brez zveze z ostalim delavstvom in brez enotne ideje socializma. Tako sama zase živi pri nas organizacija grafičnih delavcev. Taka-le zabuhlost v svojo lastno stroko nosi v sebi nevarnost, da se razbije enotnost delavskega razreda in da se delavci skupaj s podjetniki porazdelijo na razne stroke. S tem bi prišli v korporacije, ki jih oznanja fašizem. Taka stvar bi se sicer ne držala dolgo, ampak zopet bi zavlekla pot človeške družbe k prepotrebni preobrazbi.

V zadnjem času je pa nastopila

Strokovna komisija s pozivom, da ves delavski razred stopi pred javnost in pove svoje skupne zahteve ter izrazi svojo skupno voljo. Priprave za to akcijo zbiranje podatkov o življenju delavcev vseh strok itd.) so v živem teku, kolikor vidim v našem kraju. Mislim, da tudi drugod razumejo potrebo organiziranega, skupnega, javnega nastopa delavstva.

Generalna vaja za to veliko delavsko akcijo bodo volitve v Delavsko zbornico.

Pri teh volitvah ne gre toliko za posamezne socialno-politične zahteve naših organizacij, ne gre za to, koliko jeseniških kovinarjev in mešičkih rudarjev bo prišlo v novo Delavsko zbornico, temveč gre predvsem za

ljudsko glasovanje,

ki naj pokaže, da je delavski razred vstal ojačen, bolj enoten in zavezen, kakor je bil pred sedanjo gospodarsko krizo, ki ga je začasno navdala z malodušjem.

Zato je Strokovna komisija pravilno povdarila v svojem manifestu, da gre pri teh volitvah v Delavsko zbornico za vse, da gre za nastop delavstva proti mednarodni reakciji fašizma in političnega katolicizma.

Delavci bomo razumeli njen poziv, vsi se bomo udeležili volitev, ker vem, da se bomo uveljavili tudi v politični javnosti Jugoslavije, ako bomo pokazali svojo zrelost in pravo življenje pri volitvah v svoje izrazito razredno zastopstvo.

Zato pa na plan, vsi proletarci!

Kovinar.

Avstrija drvi v polom.

Katoliški fašizem naj sam zažge krov nad glavo.

Celo v Angliji ne morejo razumeti politike avstrijskih krščanskih socialcev, ki hočejo napraviti klerofašistično državo na podlagi stanovskega parlamentarizma, ki ga tako navdušeno zagovarja tudi naš klerikalizem. To je naš klerikalizem, ki se sedaj vsiljuje v Delavsko zbornico, dočim načelno zagovarja pravcato kapitalistično diktaturo. Angleško časopisje konstatira, da je postal kancler dr. Dollfuss orodje italijanske politike. Iz nevarnosti bi utegnili rešiti Avstrijo edino Društvo narodov, če bi se kotelo vmešati v zadevo. Gotovo je tudi, da Avstrija izgubi svojo neodvisnost, čim se ukloni nasilniškemu fašističnemu režimu.

Enako pesimistično piše o Avstriji francoski »Populaire«. List

pravi, da vodita dr. Dollfuss in knez Starhember Avstrijo v polom, če nameravata uvesti fašizem, ker pride v tem primeru nedvomno do državljanske vojne. Avstrijske delavske množice namreč ne bodo rade dovolile, da jim slabotni fevdalno-klerikalni fašizem brez boja vzame to, kar so si pridobili za močne vojaške monarhije čisto tudi z velikimi žrtvami.

To naj bo zadnji opomin kanclerju dr. Dollfussu in vsem onim evropskim vladam, ki podpirajo kanclerjeve nakane,

Za glavo profesorja Einsteina so hitlerjevci razpisali 1000 funtov nagrade. Profesorja Einsteina čuva telesna straža akademikov.

Za vaše glasove jim gre, rudarji!

Iz revirjev.

Pri nas je nastalo nekako zatišje. Izgleda, kakor da bi vse pričakovalo nekaj izrednega, nekaj novega. Razpis volitev v Delavsko zbornico in sedaj v občine je pa to zatišje nekoliko prezračilo. Tista visoka napetost, ki je včasih še celo do pred kratkim obstajala v odnosajih med raznimi »stanovi«, je nekoliko pojenjala. Prijaznost napram delavstvu postaja vidnejša.

Vse računa na bližnje volitve in vsi gledajo ter si delajo prognoze, kam se bo obrnil rudar-volilec. Zakaj po dolgem času bo imel ta črni rudar zopet priliko, da s svojim glasom odloča, kdo bo v bodoče upravljal Delavsko zbornico in kdo občino. Zato je nastalo to začasno premirje. Razni socialni programi kar rastejo. Celotni »nepotrební« brezposelní so sedaj postali važni in tako »narodni«, kakor »katoliški« krogi; kar tekmujejo, kateri jih bo več vzel na svojo listo, da bo bolj »vleklo«.

Brezdvomno, če bi se sedanja prijaznost meščanskih krogov napram rudarjem dala spremeniti v kruh, bi bilo naenkrat v revirjih vse bede konec. Tako je bilo vedno pred vsakimi volitvami. Ko pa enkrat volitve minejo, izgine vsa prijaznost in rudar postane predmet brez vrednosti, ki ni za drugo, kakor za garanje, in če mu končno ni kaj prav, pa lahko gre.

Upamo, da se ne motimo, če trdimo, da rudarji to začasno snubljenje meščanstva razumejo in v trajnost te ljubezni ne verujejo. Zato bodo dne 7. oktobra za volitve v Delavsko zbornico volili listo **zdrženih razrednih organizacij**, katerih glasovnice bodo rdeče, ki se bodo cele dale v volilne kuverte, ostali dve glasovnici pa pretrgani. In zopet dne 15. oktobra za volitve v občino, pa bodo javno povedali, da v občinsko upravo spadajo **delavski** zastopniki in nobeni drugi!

Privatni nameščenci!

Vaši lažnjivi prijatelji vam pravijo, da smo marksisti v Delavski zbornici skrbeli samo za marksizem. Ali so bile vse intervencije Delavske zbornice v prid posameznim privatnim nameščencem in za celoto samo skrb za marksizem? Ali je bila knjiga »Nameščensko pravo«, ki daje nameščencem neko osnovo, da branijo svoje pravice in da sploh vedo, katere so njih pravice, in ki daje tudi sodnikom podlago za pravično sodstvo, ali je bila to samo skrb za marksizem? Vse delo za privatne nameščence je torej samo marksizem?

Potem glasujte 8. oktobra za marksizem!

Samo v Delavsko zbornico

Iahko volite brez moralnega in socialnega pritiska. Volite torej rdečo listo organiziranih delavcev in nameščencev. To so Vaši zastopniki

Tone Maček:

Slučaj Kumberger.

Od obeh strani so zajela cesto mračna poslopja. Na levi pod hribom delavske kasarne, z vrstami motnih oken, z zaprašenimi fasadami, s katerih je odpadel omet, da se je videlo nesolidno ogrodje. Na oknih so stale različne steklenice, lonci in škrnclji, raz razpetih vrvi so visele in se sušile raznobarvne cunje. V pritličju je prihajal šum in vonj po kislem in čebuli iz gostilne, poleg nje je iz mesnice neprijetno vonjalo po mesu, a malo dalje so pred konzumsko prodajalno stali ročni vozički in se prepirale ženske. Vsepovsod pa polno kričeče otročadi, na cesti, v lokalih in pri oknih.

Na desni ob potoku, in deloma nad njim, se je raztezalo neprijazno, sovražno in polno groze, več razsežnih zgradb. Kakor ogromna mrtvašnica, s stotino oživelimi okostnjaki se je zdela vse skupaj. Iz streh je puhtelo v gostih oblakih, kakor iz zmajevih žrel, iz zidov je sikalo skozi ozke cevi, a v potok so padali rumenkasti, sluzasti slapovi. Nad strehami so se dvigali rdeči dimniki visoko v nebo in dihali vanj svoj smrtonosni dih, od katerega je zamiralo vse rastlinsko življenje daleč tja gori po pobočjih hribov. Medtem ko je

7 bil svet povsod drugod odet v bujno pomladno zelenje, je tukaj drevje stalo golo, rdečkasto, brez listja, jetično.

Po mostičkih, galerijah in rampah so tekali ljudje, čudna bitje, kakor z drugega planeta. Rokave srajc zavihane do laktov, obraščene prsi razgaljene, noge ovite v žakljevino, krog pasu privezane scefane vreče kot predpasnike, in čez in čez pokriti z rdečim prahom. Rdeči hudiči v rdečem peklju. Cunje rdeče, lasje rdeči, koža rdeča, oči rdeče, in če so pljunili, so izpljunili rdeče. Prevažali so težke železne samokolnice, prenašali zaboje in polne vreče in zavijali velike steklene bombe s temno tekočino v velike pletene košare. Vmes pa ropot transmisiji in koles, sikanje pare, zvižganje siren in vpitje zaposlenih.

Sredi tovarne se je bočil preko potoka most z železnim tirom. S ceste so vodila nanj široko odprta vrata, nad katerimi je bil napis v velikih obledelih črkah, ki ga pa France ni razumel. Bil je v tujem jeziku. Poleg vrat je visel na zidu nalepljen razglas: »Novi delavci se ne sprejemajo.« France bi bil rad zvedel kaka tovarna je to in kaj se tam proizvaja. Za vratmi so delavci izkladali iz vagona neke zaboje. Stopil je k najbližjemu in pokazal na napolnjene steklene bombe, stoječe v dveh vrstah ob strani:

»Kaj pa je tu notri?«

»Kislina.«

»Čemu se pa rabi?«

»Preveč posla bi imel, če bi ti hotel to dopovedati.«

Ostali so hoteli vedeti kaj želi ta fanté in so izpraševali svojega sodelavca, zopet v tistem čudnem jeziku. Nič kaj prijazno ga niso gledali. Nekdo zavpije nad njim:

»Druk dih!«

Drugi ponovi: »Izgini, če ne, dobiš zaboj na glavo!«

Oddaljil se je, nezadovoljen, žalosten. Kako neprijazen svet. Je to tisti Hrastnik, o katerem je sanjal, kjer hodijo ljudje siti, lepo oblečeni in žvenkljajo s srebrnimi kronami? Dosedaj je videl le umazane hiše, težko delo in izgarane ljudi. Ampak zakaj so ti ljudje tako obrekljivi, mrki in zlobni, kakor da se je že sam nase?

Ob cesti je videl veliko apnenico, v katero so delavci vozili kamenje v samokolnicah. To delo je poznal, ker so tudi v domačem kraju žgali apno, seveda ne v tolikšni količini. Delavci so se sporazumevali v domačem jeziku. Francetu so se takoj zdeli mnogo prijaznejši. Vprašal je mimogrede, če je še daleč do rudnika.

»Ne preveč. Še dvajset minut. Pod temle viaduktom zavij na levo.«

(Dalje prihodnjt.)

Doma in po svetu.

Izkoriščanje otrok v tovarni. V tovarni konzerv v Kijevu pri Beogradu je Delavska zbornica odkrila nezakonito izrabljanje otrok od 10 do 13 let. Tovarna je na zunaj sijajno opremljena in cvetlične gredice jo obdajajo. Toda v tovarni tlačani nad 100 otrok. Iz okolice Niša in Pirota so prignali v Beograd že to spomlad okoli sto dečkov v tej starosti. Ti otroci spijo v hlevih ter tudi sploh nimajo nobene svobode. V tovarniških prostorih spe na slami in vrečah, imajo silno slabo hrano ter so tako preplašeni, da se niti ne upajo govoriti o razmerah. Preiskava je dognala v nebo kričeče razmere. Tudi so žalne mu zavarovanju je podjetje priglasilo samo 29 oseb. Kje sta zakon o zaščiti delavcev in novi cbrtni zakon?

Slovanski obiski. Poleg kongresa slovanskih pravnikov v Dubrovniku, o katerem smo že poročali, se je vršil tudi kongres slovanskih juristov v Bratislavi. Pretekli teden so bolgarski gospodarstveniki obiskali Jugoslavijo in ob tej priliki tudi Ljubljano, kjer so bili zelo navdušeno sprejeti. Zastopnik Bolgarov, gospod Kozarov, je ob tej priliki v nekem svojem govoru povdaril, da se na kontinentu vžiga zopet nova zarja slovanske solidarnosti. (Rusija!) Te dni pa se je odpravila na obisk v Jugoslavijo večja skupina poljskih časnikarjev in parlamentarcev.

Grozovita zrakoplovna katastrofa v Ljubljani. V četrtek popoldan so pokopali žrtve zrakoplovne nezgode v D. M. Polji pri Ljubljani. Mrtvega pilota in mehanika so prepeljali v Zemun, Königa v Nemčijo, ostalih pet žrtev pa je bilo pokopanih v Ljubljani. Katastrofa letala, ki je hotelo odpluti iz Ljubljane na Sušak je nedvomno ena največjih te vrste. Ni še ugotovljeno, kaj je vzrok nesreče. Vsekakor je pa vzrok iskati ali v aparatih ali pa ljudeh, dasi tudi slučajno ali zaradi vis maior take nesreče ni izključena. Dolžnost oblasti je, da vzroke preišče in pojasni zaradi popularnosti letalstva.

Kdo je bil na dunajskem katoliškem kongresu. Na kongresu je bilo 30 škofov in nadškofov, 12 članov habsburške dinastije, princ Filip Saksoski, princ Alojz Lichtenstein, knez Ernest Rüdiger Starhemberg in drugi. — Ti gospodje (plemstvo, posvetni in cerkveno) se zavzemajo za klerofašizem v Avstriji. Z drugimi besedami bi lahko rekli, da hočejo dobiti oblast v roke ljudje, ki so jo imeli v propali Avstriji. Da bo ta oblast trdnjša, pa zahtevajo diktaturo stanovske države, v kateri bodo imeli besedo le oni.

Avstrijski socialisti slede pozivu internacionale. Predsedstvo avstrijske socialnodemokratske stranke je izdalo v smislu sklepa internacionalnega strokovnega kongresa v Bruslu poziv vsem avstrijskim delavskim organizacijam na bojkot nemškega blaga.

Vatikan je odobril konkordat z Nemčijo. Dne 11. t. m. je Vatikan končno odobril konkordat z Nemčijo, in sicer s pridržkom, da se pogodbenika še o nekaterih točkah konkordata podrobneje sporazumeta. V glavnem se difference tičejo mladinske vzgoje in plemenske politike, ker fašizem preganja pokatoličene siromašne žide.

Nemška justica. V Düsseldorfu je bilo devet komunistov obsojenih na smrt, ker sta bila v nekem spopadu ubita dva fašista. Umorjenca sta imela vsak po eno strelsko rano. Obsojenih pa je bilo na smrt devet komunistov, čeprav je popolnoma jasno, da jih sedem od njih ni krivih na umoru. Pri obravnavi ni bilo mogoče ugotoviti, kdo je streljal, zato so obsodili vseh devet na smrt. Nastane vprašanje, kaj odločuje pri sodbah: ali uniforma ali strankarska pripadnost. — Taka je »pravica« fašizma!

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Navodila za občinske volitve

dne 15. oktobra 1933.

O volilnem imeniku.

Popravki volilnih imenikov.

Vsak 21 let star moški državljani, ki prebiva najmanj 6 mesecev v občini, mora biti vpisan v volilni imenik.

Kdor izpolnjuje te pogoje, pa ni vpisan v volilnem imeniku sme zahtevati vpis v volilni imenik še 15 dni po razpisu volitev. (Volitve so bile razpisane 9. septembra in se torej sme zahtevati vpis do vključno 24. septembra t. l.).

Kako zahtevam vpis.

Vpis v volilni imenik zahteva vsakdo v občinskem uradu ustno ali pisмено.

Pismeno se reklamira lahko tako-le:

Podpisani Poglajen Jože, delavec, Store 10, nisem vpisan v stalnem volilnem imeniku, čeprav sem 21 let star in že nad šest mesecev prebivam v občini. Prilagam kot dokaz: (rojstni list, delavska knjižica, vojaška knjižica itd., potrdilo delodajalca, hišnega gospodarja ali občinskega zglasovalnega urada) in

predlagam

da se me vpiše v volilni imenik.

Store, 10. sept. 1933.

Poglajen Jože, l. r.

Kako se rešujejo reklamacije?

Občinska uprava mora rešiti tako zahtevo za vpis v 5 dneh in obvestiti o tem predlagatelja. Ako v 5 dneh ni rešitve ali ako občina predlog odkloni, se mora tisti, ki zahteva vpis pritožiti v 3 dneh na okrajno sodišče tako-le:

Okrajnemu sodišču

v Celju.

Podpisani Poglajen Jože, delavec, Store 10, sem zahteval vpis v stalni volilni imenik občine Teharje, ker sem 21 let star in prebivam že 6 mesecev nepretrgano v občini. Sklicujem se na priloge v aktu, ki leži v občinskem uradu občine Teharje in prilagam kot nov dokaz še

Ker je občinska uprava neupravičeno odklonila mojo zahtevo,

predlagam,

da naslovno sodišče razveljavi odlok občinske uprave in odredi, da se me vpiše v stalni volilni imenik.

Store, dne 25. septembra 1933.

Poglajen Jože.

Vpis ali izbris iz volilnega imenika sme zahtevati vsakdo zase ali za drugega.

Dokumente za reklamacije vpisa v volilni imenik

morajo izdati vsa javna oblastva na zahtevo v 24. urah brezplačno.

O domovinski pravici.

Kako pridobimo domovinsko pravico?

Zakon o podeželskih občinah določa, da more zaprositi vsakdo, ki stanuje že nad 5 pet nepretrgoma v neki občini in uživa častne državljanske pravice ter more vzdrževati sebe in svojo rodbino, za sprejem v domovinsko zvezo v dotični občini. Občinski odbor, ki sklepa o sprejemu, take prošnje ne more zavrniti.

Kdor pa stanuje stalno nad deset let v isti občini, uživa častne državljanske dolžnosti in ni v sodni preiskavi ali pod obtožbo radi dejanj, ki imajo za posledico izgubo častnih pravic, je že s tem — torej brez prošnje — pridobil domovinstvo v občini.

O volilni pravici.

Kdo sme voliti?

Voliti smejo vsi 21 let stari državljani, ki so vpisani v volilnem imeniku.

Kdo more kandidirati?

Kandidirati more vsak najmanj 25 let star državljani, ki je vpisan v volilnem imeniku tiste občine, kjer namerava kandidirati in ki ima v tej občini tudi domovinsko pravico.

Kdo ne more biti izvoljen?

1. občinski uslužbenci, dokler so v aktivni službi;
2. uradniki tistih oblastev, ki neposredno nadzorujejo občine;
3. tisti, ki so z občino v pravdi, dokler se pravda ne dovrši;
4. občinski dobavitelji, podjetniki občinskih del in zakupniki občinske imovine ter dohodkov;
5. tisti, ki morajo položiti račun o upravljanju občinske imovine ali o upravljanju kakšnega občinskega zavoda ali o kakem poslu, ki ga jim je občina poverila, dokler tega ne store;
6. oni, ki brez upravičenega razloga niso sprejeli odborniške dolžnosti ob poslednjih volitvah;
7. oni, ki stalno uživajo podporo ali so vzdrževani iz občinskih ali drugih javnih sredstev, razen državnih;
8. oni, ki so z županom ali člani občinske uprave (to so kandidati na prvih šestih mestih kandidatne liste) v krvnem sorodstvu, do vštete četrtega kolena v svaštvu do vštete drugega kolena. To določbo je razumeti tako: župan in člani občinske uprave ne smejo biti niti med seboj niti z nobenim občinskim odbornikom, tudi če ni član občinske uprave, v takem sorodstvu ali svaštvu. Zakon pa ne prepoveduje, da ne bi smela biti dva občinska odbornika, od katerih ni nobeden niti župan niti član uprave, v bližnjem sorodstvu ali svaštvu. Sorodniki do četrtega kolena so oče in sin, stari oče in vnuk, dva brata, dva bratranca, stric in nečak. Svaštvo do drugega kolena pa obsega zeta in tasta ali pa dva svaka. Po zakonu sta torej lahko izvoljena v občinski odbor oče in sin, tast in zet ali pa dva brata ali dva svaka, vendar nobeden izmed njih ne sme biti niti župan niti član uprave, ampak moreta biti oba samo navadna občinska odbornika. Če bi pa bila na kandidatno listo postavljena dva taka bližnja sorodnika, in sicer vsaj eden na prva mesta kandidatne liste, ki so določena za župana in člana občinske uprave, potem ne velja za izvoljenega tisti, ki je nižji na kandidatni listi in stopi na njegovo mesto njegov naslednik na kandidatni listi. Ako pa nastopi tako svaštvo šele tekom poslovne dobe občinskega odbora (po naknadni žetniti), mora odstopiti tisti, ki je bil izvoljen na nižjem mestu kandidatne liste.

Poleg tega pa zakonu o volilnih imenikih ne morejo kandidirati oni, ki začasno ali stalno nimajo volilne pravice in to iz razlogov:

Kdo ne sme voliti niti kandidirati?

1. če so obsojeni na robijo (temnico), dokler se ne vrnejo v pravice;
2. če so obsojeni na izgubo častnih pravic, za čas, dokler traja ta kazen;
3. če so v stečaju (konkurzu);
4. če so pod skrbstvom (kuratelo);
5. če so obsojeni na izgubo volilne pravice zaradi volilnih dejanj.

Vse pod 1. do 5. našete lahko vsakdo, ki o tem zve, izkramira tudi iz volilnega imenika, če so vpisani.

Dalje ne morejo biti na prvih šest mest kandidatne liste postavljene one osebe, ki ne govorijo in ne pišejo službenega jezika, osebe, ki so v državni ali samoupravni službi in duhovniki.

(Konec prih.)

Občinske volitve.

Deveta števil, sarajevske »Snage« prinaša naslednje poročilo v občinskih volitvah v Moravski in Vrbaski banovini:

6. avgustu so se izvršile občinske volitve v tema banovinama. Izvzeta so bila večja mesta.

Rezultati teh volitev niso bili niti »presenitljivi«, niti »nepričakovani«. Čeprav je bilo formalno omogočeno, da kandidira vsaka skupina ljudi, vendar mnogo političnih grupacij in razpoložljiv volilcev ni moglo priti do izraza, ker je bilo javno glasovanje in ker je večinski sistem pri volitvah. Delavskih list v pravem pomenu besede ni bilo. Delavskih strankarskih list ni moglo biti, ker te stranke še ni.

Drugih, resnih, meščanskih opozicionalnih list proti listam stranke, ki je na vladi, tudi skoro ni bilo. Tako so občinske uprave večinoma ostale še dalje v rokah ljudi, ki so od 1929. leta dalje prišli v uprave potom imenovanja s strani upravnih oblasti. Neznatno je število tistih občin (komaj 10 od 200), kjer je meščanska »opozicija« dobila občinsko upravo.

Maribor.

Z »Velikim Mariborom« ni zaenkrat nič. Iz uradno objavljene razvidnice o združitvi občin v Dravski banovini je razvidno, da bodo tvorile okoliške občine slej ko prej samostojne edinice, le da jih bo več skupaj združenih. K Pobrežju se priključijo občine Tezno, Dogoše in Zrkovci; Studencem se priključi Radvanje, h Košakom pride Krčevina in Sv. Peter, Rošpoh h Kamnici, Pekre in Vrhov dol z Bistrico k Limbušu, Razvanje pa k Hočam. S tem pa vprašanje »Velikega Maribora« ni rešeno.

700 dijakin obiskuje mariborske srednje šole; zato se splošno smatra, da bi bilo potrebno postaviti posebno žensko gimnazijo v Mariboru.

Na splošno željo gledaliških abonentov, naj bi se za abonente določile predstave na določen dan v tednu, je gledališka uprava odredila predstave za abonente na vsak četrtek. Cene v abonementu so mnogo nižje, zlasti za uradništvo, in se lahko plačajo v mesečnih obrokih po 18 do 35 dinarjev. Priglasijo se sprejemajo pri gledališki blagajni.

Na 6 let je bil obsojen pred mariborskim okrožnim sodiščem 30 letni Josip Cizerl iz Smolincev, ki je iz ljubosumnosti radi dekleta na neki veselici zaklal svojega brata Ivana.

Zakaj bodo delavci in nameščenci? volili rdeče — !

»Prijatelj Prirode«. V nedeljo, dne 17. t. m. izlet na Sv. Križ. Odhod ob pol 7. uri zjutraj od Delavskega doma, Frankopanova ulica 1. — Razpisan je tudi izlet na Mrzlico. odhod ob 5.24 uri z glavnega kolodvora.

Veliko državno izložbo vin in sadja priredi od 7. do 15. oktobra »Glavna zveza vinogradnikov in sadjarjev Jugoslavije«.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Ljubljana.

Izlet »Prijatelj Prirode« na Kurašček—Krvavo peč—Rakitna—Preserje priredi podružnica »Prijatelja Prirode« v Ljubljani v nedeljo, dne 17. septembra. Odhod z izletniškim vlakom zjutraj od Škofljice, od tam peš preko Kuraščka in Krvave peči na Rakitno in Preserje. Iz Preserij povratek z večernim vlakom ob pol 11. uri v Ljubljano. Izletniški vlak vozi z glavnega kolodvora ob 5.19 zjutraj. Izletniki naj bodo ob 5. uri zjutraj pred glavnim kolodvorom. Izlet vodi s. Tone Prezelj. Vabljeni vsi prijatelji prirode! — Odbor.

Celje.

Uradne ure pri ekspozituri OUZD. Vsled odloka OUZD v Ljubljani z dne 6. septembra 1933, opr. št. 307-8-1930-145, se odreja za ekspozituro OUZD v Celju od 15. septembra 1933 dalje zimski delovni čas in sicer: 1. Ob ponedeljkih, sredo in petkih se uraduje redno od 8. do 14. ure, popoldan pa vrši samo eden nameščenec dežurno službo od 16. do 17. ure. 2. Ob torkih in četrtek se uraduje redno od 8. do 14. in od 16. do 18. ure. 3. Ob sobotah pa se uraduje od 8. do 12. ure, popoldne pa vrši samo eden nameščenec dežurno službo od 12. do 13. in od 16. do 17. ure. 4. V ambulatoriju OUZD v Celju vrši (poleg rednih ordinacijskih ur od 9. do tričetrt na 13. uro) bolničarka redno vsak dan, razen ob sobotah, tudi dežurno službo in sicer: od 8. do 9. ure in popoldne od 15. do 17. ure; ob sobotah pa samo od 8. do 9. ure. 5. Ob nedeljah in praznikih delo počiva, a za nujne slučaje vrši samo eden nameščenec dežurno službo od 9. do 11. ure. Za sprejemanje strank je odrejen čas od 8. do 13. ure, ostali čas pa za interno uradovanje.

Hrastnik.

Lep uspeh našega delavskega odra »Svobode«. V nedeljo, dne 10. septembra je vprizoril dramski odsek »Svobode« l. gledališko predstavo »On in njegova sestra« na vrtu g. Logarja. Že dejstvo samo, da so pričeli hrastniški Svobodaši tako zgodaj z vajami, ko drugod še lenuharijo, kaže, kako pošteno so. Obisk je bil dober; tudi iz Trbovelj je prišlo lepo število posetnikov, da, celo sodrugi iz Zagreba, ki so napravili izlet na Sv. Planino, so prisostvovali tej igri. Pri igri je sodeloval godbeni odsek pod vodstvom s. Komlanca. Vzlic temu, da so igralci imeli vaje na drugem odru, kakor pa prireditve, so v celoti pokazali lep napredek. Režijo je vodil s. Kapla. Med igralci je bilo nekaj starih in nekaj novincev. Glavne vloge so bile dobro izbrane, posebno vloga »sestre«. V mimiki sta prednjačila »Dr. Vessel« in pa »urednik« (režiser). Tudi ostali so pokazali talente, le pri izgovorjavi je treba nekoliko paziti, posebno ako je prireditelj zunaj na prostem, kakor je bila sedaj. Novinci so storili svojo dolžnost, treba je samo, da opazujejo sami starejše igralce v kretnjah in mimiki, pa bodo kmalu tudi lahko nastopili v večjih vlogah. »Filipe« je bil jako simpatičen, samo nekoliko prehitro je govoril; drugače pa je bil fant od fare. Igra je užgala, občinstvo je bilo jako zadovoljno. Kar naprej, sodrugil Ker ste pošteno igrali, boste tudi uspehi! Družnost!

Na Mrzlico. V nedeljo, dne 17. septembra vsi na Mrzlico, na skupni družinski izlet »Počitniškega doma«, »Svobode« in »Prijatelja Prirode«. Vloga za lepo vreme je odposlana in bo ugodno rešena. Toraj, pridite!

Zagorje ob Savi.

Dramski odsek Zagorske »Svobode« ponovi za otvoritev sezone 1933-34 socialno dramo v petih dejanjih v nedeljo, dne 17. septembra t. l. »Rdeče rože« v dvorani Zadruga doma na Lokah, ob 7. uri zvečer. Opozarjamo in vlnudno vabimo vse delavce in delavke in ostalo občinstvo, da si gotovo ogledajo to proletarsko dramo. Videli boste v nji živo sliko iz sedanjega delavskega življenja. Zavednost in solidarnost delavcev in delavke na eni strani, ki se zavedajo, kaj je delavska organizacija in vesten zaupnik, zaslepljenost in nezavednost na drugi strani, ker še vedno drviyo za objubami svojih gospodarjev. Zato priporočamo vsem, da si ogledajo to predstavo, ker je čisto iz sedanjih časov posneta. Delavci in delavke! Na-

GLAVNA ZVEZA VINOGRADNIKOV IN SADIJERJCEV KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

bo priredila v času od 7. do 15. oktobra 1933 v Beogradu

VELIKO DRŽAVNO IZLOŽBO VIN IN SADIJA

Obiskovalcem bo dovoljen 50%ni popust na železnicah in parobrodih. Pojasnila daje in prijave sprejema častni zastopnik **Petar J. Miović, kr. dvorni dobavitelj, Maribor, Kopitarjeva 5, telef. 24-38**

polnite dvorano v nedeljo, 17. septembra, kakor ste jo napolnili ob priliki prve vprizoritve. Sodeluje pevski zbor »Svoboda«. — Odbor.

Guštanj.

Izlet podružnice kulturne zveze »Svobode« na Urško goro dne 19. avgusta je potekel v veseljem razpoloženju in zadovoljivo. Tudi sosednje podružnice so se odzvale v lepem številu, za kar se jim toplo zahvaljujemo. — Za dan 1. oktobra ob 3. uri popoldne pa vabimo vse prijatelje delavstva, dramatike in godbe v dvorano pri g. Rozmanu v Prevaljah, kjer bo naš dramski odsek na željo naših in leških delavcev vprizoril dramo s. Moškriča »Rdeče rože«; med odmori igra naš tamburaški zbor. Po igri bo istotam koncert tega zbora. Zato, vsi prijatelji, na svidenje dne 1. oktobra! Družnost!

Ptuj.

Knjižnica »Svobode« je odprta redno vsako nedeljo od 8. do 10. ure popoldne v društvenem lokalu. Delavke in delavci, posečajte svojo knjižnico, kjer so vam dobre knjige na razpolago.

Izlet pevcev v Borovce se vrši v nedeljo, 17. t. m. Poziva se vse ss. pevce, da se sigurno udeležijo tega izleta. Tudi drugi sodruzi pristrčno vabljene. Odhod izpred društvenega lokala ob pol 2. uri popoldne.

Izlet v Haloze se vrši dne 24. sept. t. l. Zbirališče v petovijskem drevo-redu ob 8. uri zjuraj.

Pobrežje pri Mariboru

Delavsko kolesarsko društvo na Pobrežju priredi svojo dirko v nedeljo, dne 17. t. m. na vojaškem dirkališču na Teznu. Začetek ob pol 13. uri. Po dirki razdelitev nagrad v gostilni Hren na Pobrežju. Sodelujejo železničarska godba ter Pevsko društvo »Svoboda«. Brez vstopnine.

Starši, pozor!

Kupujte vse šolske potrebščine za svojo deco v naši trgovini na

Slomškovem trgu št. 6
Ljudska tiskarna Maribor

Schmolli Pasta

pristna terpentinska krema za čevlje,

daje obutvi lep in odličen lesk, jo konzervira in ščiti usnje pred prezgodnjim razpadanjem. Odtod izvira tudi njen svetovni sloves.

Za sport in štrapac:

SCHMOLL
GUMITRAN
mast za usnje.

Razno.

Tuberkuloza v Jugoslaviji. V naši državi je tuberkuloza jako razširjena bolezen. Leta 1924 je umrlo v državi 38.083 oseb za tuberkulozo, 1925 35.806, 1926 36.913, 1927 38.025, 1928 38.570 in 1929 41.371 oseb. Za tuberkulozo boleha v državi nad 1.300.000 oseb. To so podatki iz statističnega pregleda, ki pa ne more biti popolna, ker statistika ne zajame vseh bolnikov, ki boleha za to zavratno boleznijo.

Dunaj proslavlja 250 letnico, odkar so bili Turki s pomočjo poljskega kralja Lobieskega pregnani izpred njegovega obzidja. Ob tej priliki so priredili tipično avstrijsko proslavo, namreč evharistični katoliški kongres s škofi, kardinali, pa peškim odposlancem, službo božjo na Heldenplatzu, veliko procesijo s 60.000 verniki in zvestimi Tirolci v narodnih nošah, ki so nosili na čelu velik lesen križ in kot višek vsega slavnostni govor malega kanclerja Dollfussa, v katerem je najavil odpravo parlamentarizma za vselej, uvedbo skorajšnje nove ustave na stanovski podlagi in fašiziranje Avstrije po italijanskem vzorcu. Drugih nesreč ni bilo.

»Moderni« zdravniki. Državni, deželni in občinski zdravniki v Nemčiji so imeli v kopališču Pyrmont člansko zborovanje. Na tem zborovanju je predlagal zdravstveni svetnik dr. Schnett, da naj se za prestopke uvede javno pretepanje krivcev, da naj se vsi pravni prestopki javno razglašajo in tretjič, da se zakonitih prestopkov ne sme kaznovati z zaprom, marveč s prežganostvom v določene kraje, kjer so življenjski pogoji čim trši. — Društvo — inteligentov — zdravnikov je predlog soglasno sprejelo. — Kakšna kultura je to?

Heinrich Mann, znani nemški pisatelj, se je v svojem, kakor tudi v imenu svojih enako prizadetih tovarišev pritožil pri Društvu narodov radi odvzema državljskih pravic v Nemčiji.

V gledališče na povelje. Predsednik zveze narodno - socialističnega uradništva okrožja Bamberg, svetnik

Walther Doye, je izdal odredbo, da se mora vsak nameščenec, ki ima vsaj 300 mark mesečne plače, abonirati na sedež za celo sezono v gledališču. Najbrž so nemška gledališča pri predstavah obiskurnih, patriotičnih dram prazna, pa jim hočejo na ta način pomagati.

Andora se je pritožila Društvu narodov radi kršitve njene suverenosti zasedbo po francoskih četah.

Ford se upira Rooseveltu. Totalizacijski nanert ameriškega predsednika Roosevelta, ki določa znižanje delavnika v vseh industrijah, zvišanje plač do gotove meje in priznanje delavskih strokovnih organizacij, ki se jim mora dati pravica kontrole in soodločevanja v podjetjih, je pod vladnim pritiskom hočeš-nočeš večina podjetij sprejela. Vladi kljubujeta samo še dva največja industrijska velikana, in sicer petrolejski magnat Rockefeller, ki je naredbo sicer podpisal, a je noče izvajati, in pa Ford, ki o njej sploh nič slišati noče. Ford je v svojih podjetjih, kjer zaposluje v avtomobilski industriji skoraj pol milijona delavcev, iz lastnega nagiba zvišal plače, celo nad ono mero, ki jo določa vladna naredba. Pač pa na noben način noče priznati v svojih podjetjih strokovnih organizacij. Tudi dosedaj je dosledno vsakogar vršel na cesto, o komur je zvedel, da je organiziran. Pravi tudi, da pod nobenim pogojem ne bo trpel, da bi kdo kontroliral njegove posle in knjigovodstvo, ker je to dosedaj za ameriškega individualnega gospodarstvenika bilo sploh nekaj neznašljivega. Zato še zdaj ne diči Fordovih podjetij znak modrega orla, ki je podeljen vsem, ki priznavajo vladno naredbo, in igra danes v Združenih državah isto vlogo, kakor kljukasti križ v Nemčiji. Kaj bo Roosevelt podvzel proti Fordu, še ni znano; vsekakor pa se bo moral potruditi, da ga ukloni, sicer bi pomenil njegov neuspeh veliko moralno škodo na njegovem prestižu. Sliši se, da namerava vlada proglasiti splošen bojkot Fordovih proizvodov, ki predstavljajo 40 odst. vse ameriške avtomobilske produkcije.

Esperanto.

La tutmonda proletario kuniĝo!

(Proletarci vseh dežel, združite se!)

Tako je rekel naš učitelj in vodnik Karl Marx. Če hočemo hoditi po poti k našemu končnemu cilju, tedaj moramo podpirati vsako gibanje, katero pospešuje združitev svetovnega proletariata. En tak važen faktor internacionalnega gibanja je ravno mednarodni pomožni jezik, kateri se je uveljavil v svetu, t. j. esperanto. Je namreč blagovlasen, enostaven in lahko priučljiv jezik.

Kakor ste že lahko čitali v »Delavski Politiki«, se je na mednarodnem kongresu delavcev-esperantistov ustanovila Internacionala Socialistov Esperantistov (ISE) s sedežem na Dunaju. Ob tej priliki je zborovalo na Dunaju več tisoč delavcev-esperantistov. Zato, delavstvo, pridruži se našim inozemskim sodrugom in poživimo esperantsko gibanje med nami, da bomo tudi mi zastopani v ISE. Delavstvo naj samo vodi esperantsko gibanje, dočim se je moralo sedaj zatekati v meščanska esperantska društva, v katerih se ne more gibati. Zato pa kljub desetletnemu obstoju in delovanju teh društev esperanto ni mogel prodreti med delavske mase.

Torej, pokažimo se, da mi tudi živimo! Za ljubljansko okrožje se nudi sedaj ugodna prilika, da lahko vstopi med delavske esperantske vrste, ker se bo otvoril začetniški tečaj za esperanto po splošno priznani, zablavi in najhitrejši direktni »Če«-metodi. V treh mesecih se more vsak delavec, brez velikega truda, priučiti tega jezika. Ta metoda je posebno dobrodošla delavstvu, ker se potem »Če«-metode neopaženo priučiti jezika med poukom.

Esperantski tečaj za delavce se je otvoril v Ljubljani dne 14. septembra 1933 na II. mestni osnovni šoli na Grabnu, Cajsova cesta 5. Prva ura je bila neobvezna. Počuevalo se bo po splošno priznani in zablavi »Če«-metodi. Potom te metode se bo vsak delavec lahko v treh mesecih priučil tega svetovnega jezika.

Prijave sprejema »Svoboda« na Šiški c. »P« 66, kjer stanuje njen tajnik.

Za šolo
TIVAR obleke.

To pot prinašamo za naše male prijatelje mnogo lepih stvari.

Dražestno Amerikan otroško obleko Din 240.—

Trpežno mornarsko obleko Din 90.—

Elegantno Kadet otroško obleko Din 210.—

Prinašamo lepe in cene obleke za šolo:

Za najmlajše:

Velikost 3—4
Din 70.—, 90.—, 110.—

Velikost 5—6
Din 90.—, 110.—, 130.—

Velikost 7—8
Din 110.—, 130.—, 150.—

Velikost 9—10
Din 130.—, 150.—, 170.—

Velikost 11—12
Din 150.—, 170.—, 190.—

Za dečke:

Din 200.—, 220.—, 240.—

Za mlade gospode:

Din 190.—, 220.—, 240.—
290.—

Športske bluže:

Din 140.—

Bliza se začetek šolskega leta, a Vaš ljubljenec bo potreboval novo obleko.

Prosimo Vas, da si, predno se odločite za nakup, ogledate naše otroške obleke.

Primerjajte kakovost in cene.

Ako boste pri nas nakupovali, boste prihranili mnogo denarja in napravili Vašemu ljubljencu veliko veselje.

Tudi za mlade dame prinašamo to pot nekaj:

Hubertus za deklice
Din 290.—

Proti mrazu ščitijo naši dobri in topli:

otroški raglani:

Din 170.—, 190.—, 210.—

Raglani za dečke:

Din 290.—, 340.—, 390.—

Eleg. Boy plašči:

Din 250.—, 320.—

In Baby plašči

Din 230.—, 290.—

Proti vetru, dežju in burji v jeseni ščitijo naši garantirano nepremočljivi

otroški Hubertusi

Din 160.—, 200.—, 240.—

Hubertus za dečke

Din 260.—

TIVAR OBLEKE